

พื้นที่ชายแดนกับชุมชน- เวียดนาม

การกำหนดเส้นเขตแดนระหว่างกันของชาติโลกจีนในสมัยอาณานิคมมีสาเหตุมาจากความสำคัญของดินแดนส่วนต่าง ๆ ที่เวียดนามกับกัมพูชากำลังพยายามแย่งชิงกันอยู่ เมื่อฝรั่งเศสเริ่มเข้าไปขยายอิทธิพลในอินโดจีน เมื่อฝรั่งเศสเริ่มจัดทำเส้นเขตแดนขึ้นโดยคำนึงถึงแต่เฉพาะผลประโยชน์ของฝรั่งเศสฝ่ายเดียว กัมพูชาจึงได้ทำการประท้วงตลอดมา แต่ก็ไม่สามารถตามทันอำนาจบีบบังคับของฝรั่งเศสได้ ทำให้ได้แต่เพียงพยายามให้กัมพูชาสูญเสียผลประโยชน์ไปน้อยที่สุดเท่านั้น แม้จนกระทั่งสมัยปัจจุบัน ก็ยังคงมีความขัดแย้ง เพื่อแย่งชิงพื้นที่บริเวณเหล่านี้ด้วยตนเอง

แนวความคิดเกี่ยวกับ เส้นเขตแดนของชาวตะวันตกให้ความสำคัญแก่เรื่องอำนาจอธิปไตยภายในขอบเขตที่แน่นอนของรัฐ ในขณะที่ชาวตะวันออกให้ความสำคัญแก่อำนาจอธิปไตยเช่นกัน แต่มีใจจำกัดอยู่ในขอบเขตหรือดินแดนที่แน่นอน เพราะไม่สามารถรักษากฎหมาย อำนาจ และความมั่นคงปลอดภัยในดินแดนที่ห่างไกลได้ ทั้งนี้ก็อาจจะเนื่องมาจากการมีดินแดนที่กว้างใหญ่และการพัฒนาระบบการบริหารราชการ เป็นรัฐบาลที่ใหญ่ที่มีการบริหารจากส่วนกลางโดยสมบูรณ์ รวมทั้งขาดระบบการติดต่อที่รวดเร็ว เพราะภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นป่าเขา การเปลี่ยนแปลง เส้นเขตแดนขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ที่ไม่แน่นอนของพลังอำนาจของแต่ละอาณาจักร ล้านาจอินโดจีนจึงไม่ถูกนำมาเกี่ยวข้องกับ เรื่องดินแดนที่ควรเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นกรณีพิเศษ เห็นแก่ดินแดนที่เป็น "แดน" ของอาณาจักร แนวความคิดของชาวตะวันตกในเรื่องนี้ได้แสดงออกมาใน

Robert L. Solomon, Boundary Concept and Practices in Southeast Asia (Santa Monica, Cal.: The RAND Corporation, December 1969), p.25.

นโยบายทางการ เมือง และการบริหาร คำนึงแผนอาณานิคม เมื่อเผชิญกับความไม่มั่นคงทางการเมือง มหาอำนาจตะวันตกจึงพยายามกำหนด เส้นเขตแดนขึ้นด้วยวิธีการที่เฉียบขาดและรุนแรง เจมส์คาร์โธลิกนโยบายเรือปืน นอกจากนั้น เนื่องการแข่งขันเพื่อแย่งชิงดินแดนอาณานิคมมีเข้มนมากขึ้น ก็เกิดเป็นความจำเป็นที่จะต้องตกลงกับหมู่ย์อำนาจในท้องถิ่นเพื่อมีเส้นเขตแดนที่แน่นอนโดยเร็ว ระบบเส้นเขตแดนจึงมุ่งที่จะสร้างความมั่นคงให้แก่เขตอิทธิพลโดยไม่ได้พิจารณาถึงปัจจัยอื่น ๆ ในท้องถิ่นนั้น ๆ แต่อย่างใด เส้นเขตแดนเหล่านี้ต้องการสร้างความมั่นคงโดยมุ่งที่การป้องกันการรุกรานจากภายนอก ดังนั้น แม่น้ำลำธาร และหิวเขาจึงมักถูกเลือกเป็น "เส้นเขตแดนธรรมชาติ" ซึ่งก็มีคุณค่าถึงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันทางวัฒนธรรมของประชาชนในบริเวณลุ่มแม่น้ำกับดินแดนตอนที่อยู่ลึกเข้าไป ยิ่งไปกว่านั้น ยังไม่สนใจที่จะจัดระบบการบริหารที่รัดกุมสำหรับควบคุมชาวพื้นเมืองที่ข้ามเส้นเขตแดนไปมาระหว่างกัน เพราะมักจะเป็นบริเวณที่ห่างไกลและทุรกันดาร

เนื่องจากการขาดการควบคุมบริเวณชายแดนอย่างเข้มงวด การเคลื่อนย้ายของประชากรในสมัยอาณานิคมจึงมีใ้ถูกจัดวาง และไม่มีมีการจัดกลไกพื้นฐานใด ๆ สำหรับการบริหารของรัฐบาลที่จะรับสืบทอดเส้นเขตแดนนั้นด้วย รูปแบบการดำเนินชีวิตของประชาชนทั้งสองคาบของ เส้นเขตแดนที่กำหนดขึ้นมาใหม่นี้ยังคงดำเนินไปในลักษณะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเหมือนกับที่เคยเป็นมาในอดีต โดยเฉพาะในบริเวณที่ห่างไกลมาก ๆ

การสิ้นสุดของการ เป็นอาณานิคมได้แสดงให้เห็นถึงความข้อบกพร่องของมหาอำนาจอาณานิคมในปัญหาต่าง ๆ ของ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ คำร้องอยู่ใ้ครอบงำมหาอำนาจเหล่านั้นคงอยู่เท่านั้น ประเทศส่วนมากมีเส้นเขตแดนที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของสมัยอาณานิคมซึ่งเหมาะสมกับหลักการของถาร เป็นรัฐสมัยใหม่ แต่ประเทศเหล่านั้นไม่ได้ประกอบด้วยชนเพียง เดียวและยังขาดเครื่องมือในการบริหารที่จะควบคุมเส้นเขตแดนของตนอย่างมีประสิทธิภาพ ความสงบที่ เกิดจากการมีพรมแดนโดยอำนาจของมหาอำนาจอาณานิคมจบสิ้นลงพร้อมกับการจากไปของมหาอำนาจนั้น ความขัดแย้งระหว่างประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกันจึงไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

ความขัดแย้งของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ปัจจุบันมีพื้นฐานสำคัญอยู่ที่การกำหนดเขตแดนในสมัยอาณานิคม แนวความคิดแย้งในเรื่องเส้นเขตแดนจะมีปัญหาอื่น ๆ อีกมากมายที่ประกอบเข้ากับปัญหาดินแดน แต่บริเวณชายแดนโดยลำพังก็มีความสำคัญยิ่งอยู่แล้ว ดังนั้น เพื่อที่จะให้สามารถมองให้เห็นฐานของความขัดแย้งระหว่างกันคู่ไปกับเวียดนาม จึงต้องนำบริเวณชายแดนขึ้นมาพิจารณาถึงความสำคัญและผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้องกับดินแดนเหล่านั้น ซึ่งจะแบ่งพิจารณาเป็นบริเวณใหญ่ ๆ ได้แก่ บริเวณปากนกกแก้ว บริเวณที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงจนถึงชายฝั่งทะเล บริเวณตอนเหนือของปากนกกแก้วจนถึงชายแดนติดต่อกับลาว และ เกาะต่าง ๆ กับเขตไหล่ทวีปในลาวไทย

บริเวณปากนกกแก้ว

ปากนกกแก้ว เป็นดินแดนของกันซุซาส่วนที่ยื่นลึกเข้าไปตอนกลางของดินแดนเวียดนามภาคใต้ ตั้งอยู่ทางตะวันออกของตอนเหนือของสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ตรงกลางระหว่างแม่น้ำโขงกับโขงหอม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มและป่าดิบ มีแม่น้ำสำคัญอยู่สายสาย คือ แม่น้ำโขงอน วิมโกลทอง และวิมโคเทย์

เดิมทีชาวเขมรตั้งชุมชนอยู่ตามริมฝั่งแม่น้ำ แต่เมื่อเวียดนามขยายอำนาจเข้าไปในแถบนี้ ชาวญวนจำนวนมากอพยพเข้าไปตั้งหลักแหล่งตามริมฝั่งแม่น้ำทางพร้อมทั้งจับไล่กวาดเขมรส่วนใหญ่อพยพไปอยู่ในดินแดนตอนที่ลึกเข้าไป แต่ก็ยังคงมีชุมชนชาวญวนและชาวเขมรปะปนกันอยู่มาก ทำให้ฝรั่งเคลือบใจว่าเป็นเขตที่อ่อนไหวต่อภัยทางการเมืองได้ง่าย (Sensitive Area)^๑ เพราะเจ้าหน้าที่ฝรั่งเคลือบใจและเขมรประสบปัญหามากมายจากการที่ประชาชนมักอ้างความเป็นพลเมือง (Citizenship) ได้ทั้งสองฝ่าย แล้วแต่จะอ้างไปแล้วจะทำให้ได้รับผลประโยชน์มากกว่า^๒ และยัง

^๑ Prescott, J.R.V.; H.J. Collier and D.F. Prescott, Frontiers of Asia and Southeast Asia, p.64.

^๒ Ibid.

ทำให้เกิดปัญหาที่ยุ่งเรื่องอำนาจโดยเหนือดินแดนนี้อีกด้วย ฝรั่งเศสจึงได้บริ
วี เรินจัดทำเคมเขตแดนขึ้นใหม่จนเห็นบริ เวณระหว่างโคธิมวีนกับกัมพูชา

เส้นเขตแดนที่ฝรั่งเศสกำหนดขึ้นนี้ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานแห่งหลักการใด ๆ
นอกจากความพอใจ ความรังเกียจของฝรั่งเศสกับ การพยายามแยกชุมชนชาวญวนและ
ชาวเขมรออกจากกันเพื่อลดดินแดนส่วนที่ชาวเขมรอาศัยอยู่ เป็นส่วนใหญ่กันให้แก่
กัมพูชาในปี ๒๔๖๔ (ค.ศ. ๑๙๒๑) ทำให้บริ เวณปากนกกแก้วนี้มีชาวญวนอาศัยอยู่
ค่อนข้างน้อยกว่าจังหวัดอื่น ๆ แถบชายแดนทางทิศตอกับเวียดนาม ทั้งแต่ปี ๒๔๕๓
(ค.ศ. ๑๙๑๐) ยามเวลาที่ชาวญวนอาศัยอยู่เพียงประมาณ ๘,๐๐๐ คน หรือ ๘.๑๓%
ซึ่งประชากรทั้งจังหวัดสวายเวียง ลานทางคานเวียดนามก็ยังคงมีชาวเขมรออาศัย
อยู่มากเหมือนกัน การติดต่อระหว่างคนเชื้อชาติเดียวกันที่อยู่คนละคานของ เส้นเขตแดน
จึงเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นเรื่องปกติ ทั้งนี้ ความรู้สึกว่ามีเส้นเขตแดนมาถันอยู่จึงมีอยู่
น้อยมาก การขายกรรมแดนไปมาระหว่างประชาชนยังคง เป็นไปตามปกติเหมือนเมื่อ
ครั้งยังไม่มีเส้นเขตแดน ปัญหาสำคัญก็คือไม่สามารถควบคุมประชาชนที่เดินทางข้าม
กรรมแดนไปมาอย่างสะดวก การแยกบริเวินจึงทำไถงาย

โดยเหตุที่ปากนกกแก้ว เป็นดินแดนที่ขึ้นอีกเข้าไปในดินแดนของ เวียดนาม
จึงเป็นบริ เวณที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในทางยุทธศาสตร์แห่งหนึ่ง นับแต่สมัยสงคราม
เวียดนาม เวียดนามเหนือและ เวียดนามใต้อำพันในบริ เวณนี้ เป็นแหล่งหลบซ่อนและสะสม
กำลังสำหรับจะจู่โจมแดนเขาไปปฏิบัติการในบริ เวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงและ
บริ เวณรอบ ๆ ไชงอนฮองเวียดนามใต้ ยิ่งไปกว่านั้น เส้นทางยุทธศาสตร์สายสำคัญ
ซึ่งเป็นเส้นทางสั้นที่สุดที่เชื่อมต่อระหว่างไชงอนกับพนมเปญที่ข้ามเส้นเขตแดนในบริ เวณนี้
ทำให้ไชงอนอยู่ห่างจากพนมคอนนี้เพียงประมาณ ๔๐ ไมล์ และพนมเปญอยู่ห่างออกไป
ประมาณ ๑๐๐ ไมล์ ถ้าฝ่ายใดควบคุมบริ เวณนี้ได้ก็จะสามารถควบคุมเส้นทางยุทธศาสตร์
สายนี้ได้ด้วย

David J. Steinberg, Cambodia: its people, its society,
its culture, Rev. ed., (New Haven: HRAF Press, 1959), pp.291-292.

ในสมัยสงครามเวียดนาม กัมพูชาเคยใช้บริ เวจปากนบกแก้วนี้เป็นต้นทางสำหรับการส่งเสบียงอาหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ เขาไปใช้แยกกองกำลังคอมมิวนิสต์ในบริ เวจภาคกลางและสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงของ เวียดนามใต้ และยัง เป็นจุดสำคัญที่ เวียดนามเหนือและเวียงกงจะโต้ เพื่อการรุกเข้าไปยังศูนย์กลางของ เวียดนามใต้ด้วย "ด้วยเหตุนี้ การปลดแอกเวียดนามใต้ในช่วงตอนสุดท้ายที่กัมพูชา เป็นตัวสำคัญ" และ เมื่อสงครามยุติลงแล้ว กองกำลังคอมมิวนิสต์ เวียดนามในบริ เวจนี้ ยอมถอนตัวกลับออกไป แต่ต้องการควบคุมไว้เป็นแนวหน้าสำหรับการป้องกันประเทศ และใช้เป็นที่ชุมนุมสังเวยการปล้นสะดม เกือบในหัวของกัมพูชา ในขณะที่เขวากัมพูชาใช้ป้องกันไม่ให้กัมพูชาในบริ เวจนี้ เพื่อการแทรกซึมเข้าไปติดต่อกับลาว เขมรใน เวียดนามภาคใต้ ซึ่ง เวียดนามกำลังสร้าง เขตเศรษฐกิจใหม่ขึ้นในแถบสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงและบริ เวจภาคใต้ เพื่อจัดระบบชุมชนแบบสังคมนิยมรวมทั้งให้การศึกษาดูงาน เมืองแก่ประชาชน เวียดนามภาคใต้ จากกัมพูชาแทรกซึมเข้าไปติดต่อกับลาว เขมรในแถบนี้ได้ ก็อาจสร้างปัญหาให้แก่การสร้างระบบสังคมนิยมที่แท้ได้

ความสำคัญของบริ เวจปากนบกแก้ว เป็นเหตุให้ เป็นจุดสำคัญที่สุดแห่งหนึ่งของ การทำสงครามชายแดน ๒๕๒๐-๒๕๒๒ (ค.ศ. ๑๙๗๗-๑๙๗๙) เพื่อการแย่งชิงบริ เวจนี้ เข้าไว้ในอิทธิพล โดยมี การปะทะกันอย่างรุนแรงถึงแก่ปลายปี ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) เวียดนามใต้ได้ อาวุธหนักจำนวนมากในการทำสงครามกับกัมพูชาในบริ เวจนี้ และยัง รุกเข้าไปถึงดินแดนกัมพูชาอีกประมาณ ๑๕ ไมล์ โดยเฉพาะจากถ้ำจิ้งจอกเขยขึ้นหัวอง เวียดนาม^๒

^๑ นโรทมนสีหนุ, สงครามระหว่างชาวเขมรกับ ซี.ไอ.เอ. หน้า ๓๒๓

^๒ Pike, Vietnam-Cambodia Conflict, p.9.

บริเวรที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงจนถึงชายฝั่งทะเล

เส้นเขตแดนตอนนี้อยู่ตามพื้นที่ราบต่ำอันกว้างใหญ่ริมฝั่งแม่น้ำโขงและ
ริมฝั่งทะเล ซึ่งถูกนำท่วมเป็นครั้งคราวในฤดูมรสุม แต่ก็ได้รับการแก้ไขโดยการ
ชลประทานอย่างดี ที่อาศัยทั้งแม่น้ำธรรมชาติและคลองที่ขุดขึ้นเพื่อระบายน้ำส่วนที่มาก
เกินความต้องการออกไป ทำให้เป็นบริเวณที่เหมาะสมแก่การกสิกรรมอย่างมีง เป็น
แหล่งผลิตข้าวและสินค้าเกษตรกรรมอื่น ๆ ที่สำคัญที่สุดแห่งหนึ่งในเอเชียตะวันออกเฉียง
เฉียงใต้ ส่วยสินแร่ก็มีอยู่บ้าง เช่น ฟอสเฟต

เดิมเป็นบริเวณที่มีชาวเขมรอาศัยอยู่เป็นส่วนใหญ่และอยู่ใต้การปกครอง
ของกัมพูชา แต่ชาวญวนทยอย ๆ อพยพเข้าไปตั้งหลักแหล่ง ครั้งแรกที่อาศัย และ
ต่อมาเมื่อฝรั่งเศสเสียดินแดนอาณาจักร เขาก็มีชาวญวนอพยพเข้าไปด้วยเป็นจำนวนมาก
ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพค้าขาย เกษตร กิจการอุตสาหกรรม รวมทั้งมีอยู่บ้าง ซึ่งโดยมาก
เป็นกิจการขนาดเล็กตามที่แปรรูปสินค้าเกษตร เป็นสินค้าถึงอุตสาหกรรม ประชากร
ประมาณ ๒% ที่ทำงานเป็นกรรมกรในโรงงานอุตสาหกรรม และส่วนมากก็เป็นชาวจีน
และชาวญวน^๑

ทางหลวงสายสำคัญที่ข้ามพรมแดนในบริเวณสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงที่
จันดิก (Chandic) เป็นอีกเส้นทางหนึ่งที่เหมาะสมควรสำหรับการใช้ติดต่อระหว่าง
ภาคใต้และสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขงของเวียดนามภาคใต้ กับภาคตะวันออกเฉียงใต้
ของกัมพูชา รวมไปถึงสามเหลี่ยมและยังสามารถติดต่อไปถึงเมืองท่าสีหนุวิลล์ได้
สะดวกควย เป็นที่น่าสังเกตว่าพรมแดนตอนนี้อยู่ไม่เป็นที่แน่นอนทางทะเลทั้งกับเวียดนามใต้
ในสมัยสงครามเวียดนามเหมือนกับบริเวณอื่น ๆ ทางเหนือขึ้นไป อาจจะเป็นเพราะ
เป็นที่ราบลุ่ม เต็มไปด้วยหนองบึงและแม่น้ำลำคลอง พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ทำนาหรือทำการ
เกษตรกรรมอย่างอื่น ชุมชนชาวญวนในดินแดนกัมพูชาบริเวณนี้มีอยู่ไม่มากนัก กองกำลัง

^๑ SEATO, The Cambodian Handbook, pp.577-578.

คอมมิวนิสต์เวียดนามจึงไม่ค่อยมีแหล่งหลบซ่อนตัวที่ดีเหมือนบริเวณป่าทึบหรือสวนยาง
ในทางเหนือ แต่กัมพูชาก็มีเวียดนามกั้นปะทะกันอย่างรุนแรงตั้งแต่ต้นปี ๒๕๒๐ (ค.ศ.
๑๙๗๗) โดยกัมพูชาส่งกองทหารเข้าโจมตีและยึดครองพื้นที่ในเขตเศรษฐกิจใหม่ของ
เวียดนามในเขตจังหวัดก่า เทียบและโชนกซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณนี้^๑

บริเวณตอนเหนือของพรมแดนกัมพูชาถึงชายแดนติดกับลาว

ดินแดนกัมพูชาบริเวณนี้ถือเป็นส่วนที่ล่อเนื่องมาจากที่ราบสูงในภาคกลางของเวียดนามใต้
และล่อย ๆ ลาดต่ำลงสู่ที่ราบลุ่มแม่น้ำโขงในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชา เป็นเขตที่
ประชากรเบาบาง ส่วนใหญ่เป็นชาวเขาเผ่าต่าง ๆ ซึ่งบางครั้งก็ "เหยียบเรือสองแคม"
ในปัญหาขัดแย้ง เรื่องชายแดนระหว่างกัมพูชากับเวียดนามใต้ มีป่าไม้มีค่าอยู่จำนวนมาก
ตอนใต้ของบริเวณนี้ ตั้งแต่แถบเขี้ยวควันัว, ลอกลินห์ จนถึงกำแพงจามคิดเป็นเนื้อที่
ประมาณ ๓๓,๐๐๐ ตารางไมล์ มีดินที่อุดมสมบูรณ์และเหมาะสมอย่างยิ่งสำหรับการปลูก
ยางพารา เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ฝรั่งเศสรีบจัดทำเส้นเขตแดนขึ้นเพื่อประโยชน์ต่อ
การขยายกิจการสวนยางของฝรั่งเศส^๒ แถบนี้ (ทั้งในกัมพูชาและเวียดนาม) จึงเป็น
แหล่งผลิตยางพาราที่สำคัญ และมีกิจการอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการแปรรูปยาง เป็นส่วนใหญ่^๓
นอกจากนั้น ยังมีลักษณะภูมิประเทศที่เหมาะสมสำหรับการสร้างเขื่อนผลิตไฟฟ้าพลังน้ำ
เพราะเป็นเขตที่ราบสูง จุดสำคัญที่สุด คือ แม่น้ำโขงช่วงจังหวัดตะขิง เตรง หรืออย่างต่ำ
ก็ในถิ่นจังหวัดกระแจะของกัมพูชา ส่วนจุดอื่น ๆ ก็มีตามแม่น้ำต่าง ๆ บนที่ราบสูง
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือของกัมพูชาอีกหลายแห่ง เขตนี้เป็นเขตพื้นที่ที่กำหนดเส้นเขตแดน
ไว้ในข้อตกลงที่สุด

^๑ Pike, Vietnam-Cambodia Conflict, p.8.

^๒ Whitaker, Area Handbook for the Khmer Republic (Cambodia), p.15.

^๓ Prescott, J.R.V.; H.J. Collier and D.F. Prescott, Frontiers of Asia and Southeast Asia, p.64.

^๔ SEATO, The Cambodian Handbook, p.577.

ในค่านิยมทางศาสดาก็มีความสำคัญมากอีกบริ เวลหนึ่งมาถึงนครสมัยสงคราม
เวียดนามเหนือกับ เวียดนามใต้ โฮจิมินห์จากภาคตะวันออกเฉียงของลาวต้องตัดผ่านบริ เวลนี้
ก่อนที่จะ เขาไปยัง เวียดนามใต้ ภูมิประเทศที่เป็นป่า เขาหนึ่ราบสูงและยังมีประชากร
ค่อนข้างเบาบาง เอื้ออำนวยให้ เวียดนามเหนือและ เวียดนามใต้ได้ยึดพื้นฐานปฏิบัติการ
โรงพยาบาล คลังสรรพาวุธ ตลอดจนถึงหน่วยงานต่าง ๆ ของขบวนการปฏิวัติ เพราะ
เป็นบริ เวลเหมาะที่สุดสำหรับการแทรกซึม เขาไปยังบริ เวลที่ราบสูงภาคกลางของ
เวียดนามใต้อันเป็นเขตที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์อย่างยิ่ง รัฐบาลกัมพูชาสมัย
เจ้าสีหนุเคยทำความตกลงอย่างไม่เป็นทางการกับ เวียดนามเหนือและ เวียดนาม อนุญาต
ให้ส่งกองกำลังผ่านทางชายแดนกัมพูชา เพื่อ เขาไปยัง เวียดนามใต้ และ เมื่อตอนต้น
ทศวรรษที่ ๒๕๑๐ ก็แทบจะคกอกฎาใจต่อการปกครองของ เวียดนามเหนือและ เวียดนาม
โดยสมบูรณ์ รัฐบาลเจ้าสีหนุของกัมพูชาในปี ๒๕๑๒ (ค.ศ. ๑๙๖๙)^๒ หลังจากปี ๒๕๑๔
ที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้รั้ชัยชนะแล้ว กองกำลังของ เวียดนามเหนือและ เวียดนามใต้อัน
ถอนตัวออกไปทั้งหมดเช่นเดียวกับบริ เวลอื่น ๆ ตามคำขอร้องของรัฐบาลใหม่ของกัมพูชา
นับเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาลใหม่ของกัมพูชาต้องดำเนินการแก้ไขโดยเร็ว และเป็นสาเหตุหนึ่ง
ที่ทำให้เกิดการปะทะกันวันในเวลาดอนมา

เกาะต่าง ๆ และ เขตใหลอทวีปในอาวไทย

เกาะต่าง ๆ ที่มีความขัดแย้งกันมาแต่เดิมเป็นเกาะใหลอชายฝั่ง เกาะสำคัญ
และใหญ่ที่สุดคือ เกาะสุมาตรา นอกนั้นเป็นเกาะเล็ก ๆ ใหลอเคียง เกาะเหล่านี้ตั้งอยู่
หน้า เมืองกัมโปตและฮาเกียน เกาะและหมู่เกาะสำคัญที่มีความขัดแย้งกันประกอบด้วย
หมู่เกาะปันจัง (Panjang) (หรือฮอนเทอโจว Hon Tho Chau) เกาะหวาย (Wai)

²The Committee of Concerned Asian Scholars, The Indochina
Story (New York: Pantheon Books, 1970), p.57.

^๒ในโรคมสีหนุ, อินโดจีน : รั้ณะจากปักกิ่ง, หน้า ๑๓๗.

หมู่เกาะชุก (Phu Du ซึ่งอยู่ทางเหนือของเกาะชุกวอก) เกาะชุกวอกและเกาะเทียนมัว (Tian Moi)^๑

เกาะเหล่านี้ไม่เคยมีการแบ่ง เขตอธิปไตยไว้แน่นอน แต่ฝรั่งเศสเคยแบ่งเขต การปกครองไว้ตั้งแต่ปี ๒๔๕๒ (ค.ศ. ๑๙๓๙) ซึ่งก็ได้ระบุไว้ชัดเจนว่าไม่เกี่ยวข้องกับ เรื่องอำนาจอธิปไตย หลังจากนั้น ก็ไม่เคยมีการพิจารณาอีกเลย เมื่อฝรั่งเศสมอบ โครินจีนให้แก่เวียดนาม เจ้าหน้าที่เวียดนามเข้าปกครองเกาะต่าง ๆ ที่เคยอยู่ภายใต้ อำนาจการปกครองของเจ้าหน้าที่ฝรั่งเศสฝ่ายโครินจีน และยึดถือเช่นแบ่ง เขตการ ปกครองของฝรั่งเศสเป็นเส้นเขตแดนกับกัมพูชา โดยไม่ได้รับความเห็นชอบจากรัฐบาล กัมพูชาแต่อย่างใด ความสำคัญของเกาะชุกวอกและเกาะเล็ก ๆ ใกล้เคียงนี้เพิ่มมากขึ้น เมื่อกัมพูชาปรับปรุงเมืองท่าสีหนุวิลล์ขึ้นเป็นท่าเรือน้ำลึก เพื่อสามารถติดต่อกับทางประเทศ ใดควยเมืองท่าของตนเอง เกาะเหล่านี้ตั้งอยู่ใกล้กับเส้นทางเดินเรือที่จะเข้าออกยัง เมืองท่าสีหนุวิลล์นี้ กัมพูชาจึงเกรงว่าเวียดนามจะใช้เกาะเหล่านี้เพื่อการคุกคามต่อ การใช้เมืองท่านี้อย่างอิสระ โดยเฉพาะ เมื่อเวียดนามได้ก่อสร้างฐานทัพเรือขึ้นที่เกาะ ชุกวอก

นอกจากนั้น เกาะในอ่าวไทยยังมีความสำคัญเชื่อมโยงต่อไปยังปัญหาการ อ้างสิทธิ์ในไหล่ทวีปอีกด้วย ทั้งนี้เนื่องมาจากโค้งแนวโหนดจากการสำรวจไปแล้ว พบว่าจะมีแหล่งน้ำมันใต้ลึกลงในบริเวณกลางอ่าวไทย^๒ ทำให้ประเทศต่าง ๆ

^๑ Peter Polonka, Ocean Politics in Southeast Asia (Singapore: Institute of Southeast Asian Studies, 1978), p.17.

^๒ ผลการสำรวจทั้งหมดตั้งแต่ปี ๒๕๑๔-๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๑-๑๙๗๒) ในเขต สัมปทานของไทย มีการเจาะแล้ว ๑๖ หลุม และน้ำมันดิบ ๓ หลุม : ประคอง พลหาญ "การขุดเจาะน้ำมัน-แร่ธาตุในทะเล," ใน การประชุมทางวิชาการ : การพิทักษ์ผลประโยชน์ในทะเลของไทยกับกฎหมายทะเลแนวใหม่, มหาวิทยาลัยรามคำแหง, คณะรัฐศาสตร์ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิบูลย์, ม.ป.ป.), หน้า ๑๒๕-๑๒๖.

ริมอ่าวไทยเคลื่อนไหวที่จะขยายน้ำและอ่างกรรณสิทธิ์ เนื้อไหล่ทวีปในอ่าวไทยให้กว้างมากที่สุด จึงเกิดมีเหตุการณ์อ่างที่ซ้อนกันขึ้นในหลายบริเวณ ไทยอ้างสิทธิ์ในไหล่ทวีปครั้งแรกในปี ๒๕๑๑ (ค.ศ. ๑๙๖๘) โดยประกาศเกี่ยวกับพื้นที่สัมปทานขุดค้นหาแหล่งน้ำมันปิโตรเลียมในอ่าวไทย และประกาศพระราชบัญญัติกำหนดเขตไหล่ทวีปของราชอาณาจักรไทยด้านอ่าวไทยในปี ๒๕๑๖ (ค.ศ. ๑๙๗๓) ต่อมากับพญากฎีกาประกาศเขตไหล่ทวีปสัมปทานขุดค้นหาแหล่งน้ำมันปิโตรเลียมแก่บริษัทรัฐวิสาหกิจแห่งประเทศไทยฝรั่งเศสเมื่อปี ๒๕๑๓ (ค.ศ. ๑๙๗๐) และประกาศกฎกระทรวงกำหนดเขตไหล่ทวีปเมื่อปี ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) ส่วนเวียดนามได้ประกาศเขตสัมปทานขุดค้นหาทรัพยากรในทะเลและกำหนดเขตไหล่ทวีปเมื่อปี ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๑)^๑ ต่อมาในปี ๒๕๒๐ (ค.ศ. ๑๙๗๗) รัฐบาลเวียดนามก็ได้ประกาศเขตทะเลอาณาเขต เขตอ่าวเนื่อง เขตน้ำน้ำเศรษฐกิจ และเขตไหล่ทวีปของเวียดนามใหม่^๒

การกำหนดเขตไหล่ทวีปของเวียดนามใต้ในปี ๒๕๑๔ (ค.ศ. ๑๙๗๑) เวียดนามใต้ได้อ้างสิทธิ์เหนือเกาะชุกวาก หมู่เกาะพูคู และหมู่เกาะอื่น ๆ ทั้งหมดที่อยู่ทางตะวันออกของอ่าวไทยที่อยู่ตอนใต้ของเส้นรุ้งที่ ๑๐ องศาเหนือ รวมไปถึงเกาะหวายควย ในขณะที่ถึงสหราชอาณาจักรกำหนดเขตไหล่ทวีปในปี ๒๕๑๕ (ค.ศ. ๑๙๗๒) ได้อ้างสิทธิ์เหนือเกาะชุกวาก และเกาะใกล้เคียง และหมู่เกาะทั้งหมดที่อยู่ทางตะวันออกของอ่าวไทยที่อยู่ตามตะวันตกของเส้นแวงที่ ๑๐๕ องศาตะวันออก ทำให้สัมพันธภาพเวียดนามมีพื้นที่ที่อ้างซ้อนกันมากที่สุด ในบรรดาพื้นที่ที่ขัดแย้งทั้งหมดระหว่างประเทศริมอ่าวไทย คือ ประมาณ ๑๕,๕๘๐ ตารางไมล์ (ทะเล) โดยรวมเนื้อที่หมู่เกาะต่าง ๆ ที่ขัดแย้งกันด้วย^๓ ความขัดแย้งระหว่างกันระหว่างเวียดนามกับเวียดนามในเรื่องลิมิตโดยเหนือเกาะต่าง ๆ ในอ่าวไทย

^๑ นาวาโทดอนม เจริญลาภ, "อาณาเขตทางทะเลของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน," ในเรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๐-๔๖.

^๒ Vietnam Courier, Kampuchea Dossier I, p. 70.

^๓ Prescott, J.R.V.; H.J. Collier and D.F. Prescott, Frontiers of Asia and Southeast Asia, p. 88.

ได้ให้ความสำคัญอยู่ที่เกาะพูทกวนมาเป็นเวลานาน แต่เมื่อมีการอ้างสิทธิในไหล่ทวีปกันแล้ว เกาะเล็ก ๆ ที่อยู่ไกลออกไปในอ่าวไทยก็มีความสำคัญมากกว่า คือ เกาะหวาย และ หมู่เกาะฮอนเตาโจว ซึ่งเส้นเบเรวีเจที่กำหนดขึ้นในปี ๒๔๘๒ (ค.ศ. ๑๙๓๙) ได้ลากผ่านระหว่างเกาะทั้งสอง^๑ ทำให้เกาะหวายอยู่ที่อำนาจการปกครองของกัมพูชา และ ฮอนเตาโจวอยู่ที่อำนาจฝ่ายโคอินจีน แต่ปัจจุบันทั้งกัมพูชาและ เวียดนามพยายามที่จะอ้างสิทธิ์ครอบครองทั้งสอง เกาะพร้อม ๆ กัน

หลังจากชัยชนะของฝ่ายคอมมิวนิสต์ในเวียดนามใต้และกัมพูชาแล้ว กองกำลังของรัฐบาลใหม่ทั้งสองได้ปะทะกันเป็นครั้งแรก เวียดนามกล่าวหาว่ากัมพูชาพยายามแย่งชิงเกาะพูทกวนและ เกาะอื่น ๆ ในอ่าวไทยที่เป็นปัญหาขัดแย้งกันอยู่แต่ไม่สำเร็จ^๒ และกัมพูชาก็กล่าวหาว่า เวียดนามก็พยายามเข้ายึดครอง เกาะหวายและหมู่เกาะพูทกวนของกัมพูชาด้วย^๓ แต่ขณะนี้ทั้งสองฝ่ายเพิ่งจะได้เริ่มชัยชนะจึงมิได้ให้ความสำคัญมากนัก และยังหวังว่าจะสามารถแก้ไขปัญหานี้ได้ด้วยการเจรจาโดยสันติ กัมพูชากับเวียดนามใต้เกิดการเจรจาขึ้นที่ฮานอยภายหลังการปะทะกันไม่นานนัก แต่ก็ไม่ปรากฏผลแต่อย่างใด

โดยคำพิพากษาในเส้นเขตแดนที่มีความยุ่งยากมากอยู่แล้ว เพราะกำหนดขึ้นโดยไมคำนึงถึงสภาพที่เป็นจริงในตามประชากรในสามเหลี่ยมปากแม่น้ำโขง ซึ่งทำให้ชนกลุ่มน้อยอาศัยอยู่ "ผิดกฎหมาย" ของเส้นเขตแดน และเป็นประชากรที่แทบจะไม่มีส่วนคล้ายคลึงพอที่จะผสมกลมกลืนกันได้สักด้วย ซึ่งมาประกอบกับปัญหาผลประโยชน์ ความสำคัญ และความมั่นคงของดินแดนบริเวณชายแดนนั้น ปัญหาที่ยิ่งยากที่จะแก้ไขได้ง่าย ๆ ซึ่งตามสภาพที่เป็นจริงแล้ว เส้นเขตแดนกัมพูชา-เวียดนามไม่ว่าจะสามารถกำหนดขึ้นด้วยความพอใจของทั้งสองฝ่ายพร้อม ๆ กันได้เลย

^๑ Vietnam Courier, Kampuchea Lossier I, p.141.

^๒ Chanda, "Anatomy of the Conflict," p.14.

^๓ Ministry of Foreign Affairs of Democratic Kampuchea, Department of Press and Information, Black Paper..., pp.78-79.